

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEZ ÖNERİSİ YAZIM KILAVUZU

**(Bu Kılavuz, Tez Önerisi Hazırlayan Öğrencilere Yol Göstermek Amacıyla
Oluşturulmuştur)**

ANKARA

2012

ÖN SÖZ

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından hazırlanan Tez Önerisi Yazım Kılavuzu'nun amacı; Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan tez önerilerinin yazımıyla ilgili esasları düzenlemektir. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanacak yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez önerileri bu yazım kurallarına tabi olacaktır.

Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez önerilerinde akademik bir standart sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kılavuz, “tez önerisi hazırlama kurallarını” içermektedir. Bu kuralların belirlenmesinde Amerikan Psikologlar Derneği (American Psychological Association-APA)'nin Yayın El Kitabının beşinci basımı temel alınmıştır. Bazı durumlarda, Türkçeye uygunluk açısından önemli görülen farklı uygulamalar da dikkate alınmıştır.

Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ ÖNERİSİ YAZIM ESASLARI

1. AMAÇ VE KAPSAM

Tez Önerisi Yazım Kılavuzu’nun amacı; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan tez önerisi yazımı ile ilgili esasları düzenlemektir.

TEZİN ÖNERİSİN BÖLÜMLERİ

1. Ön bölüm,
2. Ana bölümler,
3. Arka bölüm (kaynakça).

Ön ve arka bölümler; yardımcı nitelikte olup ana bölümleri tanıtıcı ve tamamlayıcı görevlere sahiptir.

Buna göre, bir tez önerisinin ana hatlarını oluşturan bölüm ve alt bölümler sırasıyla şunlardır:

ÖN BÖLÜM

KAPAK SAYFASI (Danışman tarafından “Uygundur” imzası yer alacaktır).

İÇİNDEKİLER

ANA BÖLÜMLER

1. GİRİŞ

- a. Problem Durumu
- b. Araştırmanın Amacı
- c. Araştırmanın Önemi
- ç. Varsayımlar
- d. Sınırlılıklar
- e. Tanımlar

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3. YÖNTEM

- a. Araştırmanın Modeli
- b. Evren ve Örneklem
- c. Verilerin Toplanması
- ç. Verilerin Analizi

4. SÜRE ve OLANAKLAR

- a. Zamanlama
- b. Yararlanılan Maddi Kaynaklar

ARKA BÖLÜM

5. KAYNAKÇA

1. ÖN BÖLÜM

Ön bölüm, tez önerisini tanıtan, bir tür kimliktir. Bu bölümde kapak sayfası ve içindekiler sayfası bulunur.

1.1. Başlık Sayfası

Tez önerisinin yazılı ilk sayfası başlık sayfasıdır. Bu sayfada, sırasıyla tez önerisinin başlığı, tez önerisini hazırlayanı tanıttıcı bilgi, tez önerisinin türü (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik), tez önerisinin sunulduğu kurumun bulunduğu şehir, üniversite ve enstitünün adı ile tarih yer alır. Bu bilgilerin başlık sayfasına yerleştirilmesi EK- 2'deki örnekte görülmektedir.

1.1.1. Tezin Başlığı

Tez önerisinin başlığı, araştırmanın içeriğini açıkça yansıtır nitelikte olmalıdır. Başlığın çok uzun, anlaşılması güç genel terimlerden oluşmamasına dikkat edilmelidir. Tez

önerisinin başlığı 15-20 kelimeyi geçmemeli ve Türkçe kelimeler kullanılarak oluşturulmalıdır. Başlık seçilirken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

Örnekler:

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİ İLE
AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

BİR FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYININ PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİNİN
GELİŞİM AŞAMALARI ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ

1.6. İçindekiler Sayfası

İçindekiler bölümü de diğer bölümler gibi, büyük harflerle yazılmış İÇİNDEKİLER başlığı ile başlar. İçindekiler sayfasında, çalışmanın ön bölümünde (dış kapak), ana bölümünde (giriş, yöntem...) ve arka bölümünde (kaynakça, ekler) yer alan bölüm ve alt bölüm başlıkları sayfa numaralarıyla birlikte sırasıyla verilir. Raporun ön bölümü ile arka bölümünde yer alan ana başlıkların tümü büyük harflerle ve satır başından itibaren yazılır.

Başlıklar yazılırken hiçbir kısaltma yapılmaz. Bilgiler tek sayfaya sığmazsa, diğer sayfada yazı alanı üst kenarından başlanarak devam edilir. EK-3’de örnek bir “İÇİNDEKİLER” sayfası verilmiştir.

2. ANA BÖLÜMLER

2.1. GİRİŞ

Tez önerisinin giriş bölümünde; ilgili literatür özetlenerek tez konusu olarak ele alınan problemin ne olduğuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tezde önerisinde geçen tanımların hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilir.

2.1.1. Problem Durumu

İlgili alan yazının gözden geçirilmesi, problem alanında o güne kadar nelerin yapıldığının ortaya konulmasına ve analizinin yapılmasına imkân verir. Literatürün gözden geçirilmesi özetlerin alt alta yazılması değil daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkilerin, benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konulmasıdır. Gözden geçirmede en az ilgili olan çalışmalar önce, en çok ilgili olan çalışmalar da en sonda ve araştırma amaçlarından

hemen önce tartışılmalıdır. Literatürün gözden geçirilmesi hem problemin açıklanmasında hem de kuramsal çerçevenin ortaya konulmasında kısa bir özetle ve ifade ettiği anlamın açıklanması ile sonlandırılmalıdır. Literatür hem problemin hem de kuramsal ve kavramsal çerçevenin ortaya konulmasında kullanılacağı için hiçbir zaman tek başına bir bölüm hâline getirilmemelidir.

2.1.2. Araştırmanın Amacı

Tez önerisinin giriş bölümünde araştırma ile ilgili temel tartışmalar yapıldıktan ve problem ortaya konulduktan sonra araştırmanın amacı yazılmalıdır. Araştırmanın amacı, problemin nasıl çözüleceğini ifade etme yani sonuçta nelerin beklenildiğini baştan ortaya koyma demektir. Araştırmanın amacı iki farklı düzeyde ifade edilir. Birinci düzeyde araştırmanın genel amacı ortaya konulur. İkinci düzeyde ise, bu genel amacı gerçekleştirebilmek için cevaplanması gereken sorulara ya da test edilecek hipotezlere yer verilir. Araştırmanın amacı; ortaya konulan problemi, belirtilen varsayımlar ve sınırlılıklar çerçevesinde çözecek nitelikte olmalıdır.

Örneğin;

1. Bu araştırmanın amacı, “Kentlerde farklı sosyoekonomik özelliklere sahip altıncı sınıf öğrencilerin matematik başarıları arasında bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aramaktır veya “Kentlerde farklı sosyoekonomik özelliklere sahip altıncı sınıf öğrencilerin matematik başarıları arasında bir farkın olup olmadığını araştırmaktır.”
2. Bu araştırmanın amacı, “Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış bir bilgisayar destekli öğretim yazılımının, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi nedir?” sorusuna cevap aramaktır veya Bu araştırmanın amacı, “Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış bir bilgisayar destekli öğretim yazılımının, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmaktır.”

Örneklerden de anlaşılacağı üzere, genel amaç, tek bir analiz ile gerçekleştirilemez. Örneğin; yukarıda verilen ilk genel amaçta “matematik” başarısı ile kastedilen genelde hesaplama, matematik kavramları, problem çözme gibi becerilerdir. Bu ayrıntılara alt amaçlarda yer verilir.

Aynı genel amaç ile ilgili geliştirilebilecek araştırma soruları veya alt amaçlar şunlar olabilir:

1. Ekonomik olarak dezavantajlı ve avantajlı altıncı sınıf öğrencilerinin hesaplama becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ekonomik olarak dezavantajlı ve avantajlı altıncı sınıf öğrencilerinin matematik kavram bilgileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Ekonomik olarak dezavantajlı ve avantajlı altıncı sınıf öğrencilerinin matematik problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.1.3. Araştırmanın Önemi

Tez önerisinin bu bölümünde araştırmacı, araştırmanın dayandığı kuramsal ya da kavramsal çerçeveyi anladığını göstermelidir. Bu temele dayalı olarak araştırmacı, araştırmanın niçin gerekli olduğunu ve değerinin gerekçelerini ortaya koymak durumundadır. Bunu başarmanın yolu, diğer araştırmacıların destekleyici ifadelerini sunmaktır.

Bir araştırmanın gerekliliğini sunmanın ikinci yolu da araştırma konusu ile ilgili bilgi yokluğunu belirtmektir. Fakat bunu belirtirken araştırmacı araştırmanın değerini ve önemini açıklamak zorundadır. Bu, özellikle araştırmacı için mevcut bilginin yetersiz olması durumunda geçerlidir.

Bir araştırmaya niçin ihtiyaç olduğunu belirtmenin üçüncü yolu da daha önceki araştırma ile yeni araştırma arasındaki zaman farkını ortaya koymaktır. Yeni bilgi, yöntemler, teknikler ya da şartlar çalışmanın güncellenmesini gerektiriyorsa önceki araştırma yeniden yapılabilir.

Bir araştırmaya duyulan ihtiyacı vurgulamanın dördüncü yolu da diğer araştırmalarla ortaya konulan bilgi içindeki boşluklara ve yeni araştırmanın bu boşlukları nasıl dolduracağına işaret etmektir. Bir araştırma raporunda problemin önemi ortaya koyulurken çalışmanın sonuçlarının eğitimde teorik ya da pratik bir problemi çözmeye katkıda bulunacağı belirtilmelidir.

Buradaki katkı araştırmanın bütünüyle orijinal olmasını gerektirmez. Yürütülen mükemmel projelerin çoğu daha önce yapılan bir çalışmanın sonuçlarını doğrulamak, güncelleştirmek ya da daha önceki projeleri iyileştirmek, mevcut araştırma bulgularını genişletmek içindir.

2.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Hemen her araştırma belirli sınırlılıklara sahiptir. Araştırmacının, çalışmasını sınırlayan bütün faktörleri rapor etmesi gereklidir. Sınırlamalar kavramsal (tanımsal) ve yöntemsel olmak üzere iki grupta ele alınabilir. Kavramsal ya da tanımsal sınırlılıklar genel terimlerin kullanılmasından ve açıkça tanımlanmamasından kaynaklanır. Başarı, öğrenme, motivasyon, şahsiyet, zekâ gibi kavramlar bu türdendir. Araştırmacı kendi çalışmasında bu kavramları hangi anlamlarda kullanıyorsa onları o şekilde tanımlamalıdır. Bazı araştırmacılar kendi terminolojilerini kullanma ihtiyacı duyabilirler. Gerekli tanımlamaların yapılması

hâlinde buna izin verilir. Yöntemsel sınırlılıklar araştırmanın yapılışını ve yorumlarını etkileyen sınırlılıklardır.

Bu faktörler araştırmanın deseninde, örneklemin alınmasında, veri toplama araçlarının geliştirilmesinde, veri toplamada, verilerin analizinde kendisini gösteren faktörlerdir. Bazı araştırmacılar, genellikle araştırmalarının bulgularını etkileyen faktörleri ve şartları sınırlılık olarak ifade etmede hata yaparlar. Örneğin; veri toplama aracı olarak anketi kullanan bir araştırmacı bulgularının geçerliliğinin anketlerin geri dönüş oranına, cevaplama sırasında cevaplayıcının havasına ve ankette yer alan soruların kalitesine bağlı olduğunu belirtmelidir. Araştırmayı etkileyen bütün faktörler liste ne kadar uzun olursa olsun tek tek belirtilmelidir.

Tez önerisinin bu bölümünde evrenle, yapılan işlemle, kullanılan araç ya da araştırma deseni ile ilgili bütün sınırlılıklar belirtilmelidir. Böylece okuyucu, araştırmanın bulgularının ne ölçüde diğer durumlara uygulanabileceği konusunda kendi kararını verebilir.

2.1.5. Varsayımlar

Varsayım, doğru olarak kabul edilen bir fikri temsil eden ifadedir. Araştırma durumunda bu tip ifadeler araştırmanın temellerini oluştururlar. Araştırmacının ve başkalarının yürütülecek çalışmada doğru ve hatta değiştirilemeyen ve araştırmayı etkileyen faktörler olarak kabul ettikleri faktörlerin varsayım olarak ifade edilmeleri gereklidir. Varsayımları yazarken her ifadenin savunulabilirliğine de dikkat edilmesi gerekir. Savunma; mantık, objektif veriler ya da otorite kaynaklara dayandırılmalıdır. Bunlardan en az herhangi birisi sağlanmadıkça bir varsayım savunulamaz ve bu nedenle de kabul edilemez.

Örneğin;

1. Öğrenci değerlendirmeleri yönetici ve diğer öğretim personelinin değerlendirmelerine katılmalıdır.

Bu varsayım bir program değerlendirme çalışmasında ilgili bütün tarafların görüşleri alınarak değerlendirme yapılırsa tamam olur, mantığına dayandırılmıştır. Bu nedenle bu mantığa dayalı olarak, değerlendirmenin tamam olabilmesi için öğrencilerin değerlendirmelerine ihtiyaç vardır.

2. Hâlihazırdaki ve eski öğrenciler aldıkları ve almakta oldukları eğitimle ilgili değerlendirmeler yapabilirler.

Bu varsayım, öğrencilerin aldıkları ya da almakta oldukları eğitimle ilgili görüşlerini bildirme isteklerine yani ampirik verilere dayandırılmıştır. Bu gerçek ilgili literatürün ele alındığı bölümde ve pilot çalışmada ifade edilmelidir.

3. Öğrencilerin görüşlerini doğru olarak ifade edebilecekleri bir veri toplama aracı geliştirilebilir.

Bu değerlendirme, ölçme ve değerlendirme otoritelerinin ve veri toplama aracını geliştirme sırasında görüşlerine başvuru uzmanların görüşlerine dayandırılmıştır.

Eğer varsayımları tartışmalı ise araştırmanın değeri tartışmalıdır. Bu nedenle araştırmacılar varsayımlarını dikkatle belirlemeli ve yapılabilecek muhtemel hataların da farkında olmalıdır. Bu konuda yapılabilecek hataların ilki araştırmayla ilgili bütün varsayımları ifade etmedeki başarısızlıktır. Bu genellikle varsayım kabul edilen, ama açıkça ifade edilmeyen varsayımlar şeklinde ortaya çıkar. Örneğin; anket çalışmalarında katılımcıların verdikleri cevapların gerçek ya da doğru olduğu varsayımı ile hareket edilir ve bu varsayım ilgili çalışmaların önemli bir kısmında yer almaz. Bunun sebebi bu ifadenin savunulmasının güçlüğü olabilir. Ancak yine de bu varsayım raporda ifade edilmelidir.

İkinci hata, ilişkisiz varsayımlara yer verilmesidir. Bunlardan bazıları ya uygulanamaz ya da gereksiz olabilirler. Örneğin, araştırmada yaş önemli değilken katılımcıların yaşı ile verdikleri cevaplar ya da gösterdikleri davranışlar arasında bir ilişkinin var olduğunu belirtmektir.

Üçüncü hata, doğruluğu kanıtlanamayan varsayımlara raporda yer vermektir. Bunun anlamı yukarıda sayılan kriterlerden herhangi birisine uymayan bir varsayımda bulunmaktır. Genellikle acemi araştırmacılar kendi geliştirdikleri veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili varsayımlarda bulunabilirler. Aracın geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili çalışmalar yapılmadan aracın geçerli ve güvenilir olduğu yönünde bir varsayımda bulunulamaz. Gerekli işlemler yapıldıktan sonra böyle bir varsayıma yer verilebilir. Aslında bir araştırmacı kendi yaptığı şeyler için varsayımda bulunmamalı, kendisinin yapmadığı ancak araştırmasını etkileyen durumlar için varsayımda bulunmalıdır.

2.1.6. Tanımlar

Araştırma önerisinin bu bölümünde belirsiz ya da açık olmayan ifadeler açıklığa kavuşturulmalıdır. Araştırmada fikirlerin doğru ifade edilmesinde terimlerin anlaşılır olmasının büyük faydası vardır. Araştırma raporunda sıkça tekrarlanacak bazı ifadeler kısaltılarak kullanılmalıdır. Tez önerisi içerisindeki sembol ve kısaltmalar, ayrı sayfalarda olmak şartı ile liste hâlinde ve alfabetik sıra ile verilir. Bu gibi durumlarda kısaltmaların ne anlama geldiği açıkça belirtilmelidir.

Örneğin;

Program: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Öğretmeni Yetiştirme Programı

KPDS: Kamu Personeli Yabancı Dil Seviye Tespit Sınavı

Ayrıca:

- Uzun ve bilinen terimler (TBMM gibi) dışında kısaltmalardan kaçınılmalıdır.
- İlk kullanıldığı yerde kısaltmanın ne anlama geldiği açıklanmalıdır: GÜ (Gazi Üniversitesi)
- Eğer bir kısaltma genel olarak kelime şeklinde kullanılıyorsa, açıklanmasına gerek yoktur (IQ, MEB).
- Kaynaklarda kullanılan kısaltmalardan sonra nokta kullanılmalıdır (s.12, ed., c.1).
- Kurum adlarının kısaltmalarında nokta kullanılmamalıdır (TBMM, MEB).
- Kısaltmalarda TDK'nın Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.

Eğer bir araştırmada yer alan bütün önemli değişkenler, özellikle de bir araçla ya da bir araç kombinasyonu ile ölçülüyorsa bu değişkenler dikkatli bir şekilde tanımlanmalıdır. Genelde kullanılan terimlerin çoğu yorumlara açıktır ve doğru raporlaştırma bu terimlerin taşımaları istenilen anlamı doğru verecek şekilde tanımlanmasını gerektirir. Herhangi bir terimin istikrarsız bir biçimde kullanılması gibi gereksiz ifadeler de fikirlerin doğru iletilmesini güçleştirir.

Örneğin;

Kalıcılık: Öğrencilerin son testten on beş gün sonra yapılan testte aldıkları puanlarının ortalamasının son test puanı ortalamasına göre yüzdesi.

2.3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın “araştırmanın modeli”, araştırmanın “evren ve örneklem”i, “verilerin toplanması” ile “verilerin analizi” gibi ayrıntılar açıklanır. Yöntem, temel problemler ve alt problemler doğrultusunda araştırma kapsamına alınan evren ve örneklemin tanıtıldığı, temel ve alt problemlerde ele alınan değişkenlere uygun verilerin toplanma biçimi ile alt problemlere cevap olabilecek istatistiksel bulgular için uygulanacak analiz tekniklerinin açıklandığı bölümdür.

2.3.1. Araştırmanın Modeli

Bu başlık altında araştırmada ele alınan problemin ne tür bir araştırma olduğu ve hangi yönetime göre araştırıldığı gerekçeleriyle birlikte verilir. Araştırma yöntemi araştırmanın amacına uygun olmalı ve bir başka araştırmacının anlayabileceği kadar açık ve anlaşılır olmalıdır. Araştırma konusu hangi değişkenlerin ele alındığına işaret etmeli, yöntem, araştırma değişkenlerini en doğru ölçebilecek türden olmalıdır.

Araştırmanın modeli (deseni) araştırmada ele alınan soruları güvence altına alan verilerin, araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak toplanmasını ve çözümlenmesini sağlayan koşulların düzenlenmesidir. Araştırma modeli, araştırmadaki değişkenlerin birbirine göre durumları, varsayımların sağlam olması, araştırma sonuçlarının güvenilirliği ile doğrudan ilgilidir. Bu bakımdan model ve modele konu olan değişkenlerin özellikleri ve birbiri ile ilişkileri ayrıntılı bir şekilde verilir. Gerekirse gözlem ve ölçme durumlarını açıklayıcı model verilir.

Araştırma modelinin özellikleri; seçilme nedeni, araştırma problemi/alt amaçlar dikkate alınarak açıklanmalıdır. Yöntemle ilgili olarak; araştırma için yerine getirilen ya da araştırmacı tarafından düzenlenen koşullar açıklanmalıdır. Araştırmanın nerede, ne zaman ve nasıl yürütüldüğü açıklanmalıdır.

Araştırma türleri, yaygın bir şekilde betimsel ve deneysel olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Betimsel araştırmalar geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu hâliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Deneysel modeller, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini açıklamak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında gözlenmek istenen verilerin üretildiği modellerdir. Deneysel veriler tek denekli ya da çok denekli olabilmekte, çok denekli desenler de tek faktörlü ya da çok faktörlü desenler olarak kendi içinde çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılabilir.

2.3.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği objeler, varlıklar bütünüdür. Araştırmanın bu kısmında evrenin özellikleri, varsa sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta evrenin ele alınan problem açısından özelliklerinin verilmesidir. Bir araştırma problemi açısından evren homojen olabileceği gibi bir başka problem açısından evren heterojen olabilir. Evrenin bu özellikleri örneklem seçme işinde dikkate alınması gereken bir özelliktir.

Gerekli durumlarda araştırma evreni ve çalışma evreni ayrı ayrı açıklanmalıdır. Araştırma bulguları benzer bir grup için de genellenecekse ayrıca kuramsal evren de açıklanmalıdır. Evrenin özellikleri, araştırmanın sınırlarını belirtecek şekilde tanımlanmalıdır. Evren bazen sınırları belli olmayan objelerden oluşabilir. Bunu da belirtmek araştırmanın şeffaflığı açısından önem taşır. Sınırları tam olarak kestirilemeyen evrenden örneklem seçerken daha titiz ve uygun yöntemi seçmek gerekir.

Örneklem, araştırma evreninden belli kurallara göre seçilmiş ve doğrudan gözlem ve deneye tabi tutulmuş objeler takımıdır. Örneklem, evreni güvenilir derecede temsil eden ve

araştırma için gerekli bilgilerin toplandığı kümedir. Araştırmacı ekonomik güçlük, zaman yetersizliği ve kontrol güçlükleri gibi nedenlerle evrenin tümü yerine, evrenden yansız olarak seçilen örneklem üzerine çalışmak isteyebilir. Raporun örneklem başlığı altında evrenin tüm özelliklerini yansıtan bir örneklemin oluşturulabilmesi için kullanılacak örnekleme yöntemi (basit yansız örnekleme, tabakalı örnekleme, küme örnekleme vb.), örneklem grubunun sayısı evrene ait hesaplanabilir güvenilirlik sınırları içinde belirlenmeli, örnekleme belirleme yöntemi ve örnekleme ait özellikler hakkında bilgi verilmelidir. Evreni temsil edecek birim ya da sayının nasıl seçildiği ve evreni temsil etme durumu açıklanmalıdır.

Örnekleme hatasının belirlenmesi için uygulanan istatistik işlemler varsa açıklanmalı ve alınan örneklemin istatistiksel verilerin analizinde kullanılacak istatistik tekniklere uygunluğu açıklanmalıdır. Tanımlanan bir evrenden belli bir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem seçmenin mümkün olmadığı deneysel ve tarama türü çalışmalar söz konusu olabilir. Bu durumda araştırmanın, katılımcıların ya da deneklerinin “çalışma grubu” olarak tanımlanması daha doğru olabilir.

2.3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın temel dayanağı olan veriler, araştırma sürecinde problemlere cevap aramak ve sonuca ulaşmak için gözlem veya ölçmeye dayalı olarak toplanan bilgiler bu bölümde tanımlanmalıdır. Ayrıca verilerin toplanması için kullanılan teknikler araştırmanın alt problemlerine göre seçilmelidir.

Bu bölümde, verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama aracının hazırlanma biçimi ve seçilme nedeni, nasıl geliştirildiği veya geliştirilmiş bir araç kullanılması durumunda geçerlik ve güvenilirliği açıklanmalıdır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmişse geçerlik ve güvenilirliğinin hangi istatistiksel yöntemle yapıldığı anlatılmalıdır. Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler, çeşitli kaynak ve yollarla elde edilebilir. Bu yollardan hangisinin seçileceği, araştırmanın amacına, verilerin özelliğine, veri kaynağının durumuna ve araştırmacının imkânlarına bağlıdır. Temel problemler ve alt problemlerin gerektirdiği veriler, anket, çeşitli performans ve psikolojik testler uygulanarak toplanacağı gibi görüşme ve gözlem yapılarak ya da çeşitli ortamlarda korunan dosya kayıtları incelenerek de elde edilebilir.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak kullanılabilecek hazır bir araç bulunmuyorsa ve geliştirilmesi gerekiyorsa, araç ile ilgili olarak yapılması planlanan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin açıklamalara yer verilir. Araştırmada birden fazla ölçme aracı geliştirilmişse bunlarla ilgili geliştirme süreci ayrıntılı bir şekilde verilir. Veri toplama

teknikleri bir araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin teminatı gibidir. Bu bakımdan araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları mutlaka yapılmalı ve bu çalışmalar yöntem bölümünde, tereddüde yer vermeyecek biçimde açıklanmalıdır. Örneğin, bir program değerlendirme araştırmasında kullanılan çoktan seçmeli testin hangi hedefler ve konuları kapsadığı, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında hangi tekniklerin seçildiği, süreçte yapılan iyileştirmelerin neler olduğu sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Veri toplama araçlarındaki gözlem ve ölçme durumları araştırma amaçlarına paralel, araştırmadaki problemlerin gerektirdiği kadar olmalıdır. Örneğin, araştırmada gerekli değilse gelir durumunu sormak zaman ve enerji kaybından başka işe yaramaz. Veri toplama araçlarında gereksiz sorulardan kaçınılmalı, gerekli soru ve ölçme durumları göz ardı edilmemelidir.

Nitel çalışmalarda kişilerle yapılan derinlemesine ve yüz yüze görüşmeler, odak grup seçimi, belge toplanması ve analizi, alanda gözlem, yapılan eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, kişilerin anlatımlarının derlenmesi, değerlendirilmesi gibi veri kaynakları ve veri toplama yöntemleri kullanılır. Ayrıca veri toplama sürecinde, işlemlerin araştırma etik kuralların uygun olarak yürümesini sağlayıcı ne tür önlemler alınacağı/alındığı da açıklanmalıdır.

2.3.4. Verilerin Analizi

Bu kısma araştırma verilerini analiz etme ve anlaşılır hâle getirmeyle ilgili genel sürecin tanıtımıyla başlanmalıdır. Bulgularla ilgili tartışmalar burada yapılmamalı bir sonraki bölüm olan tartışma bölümünde yapılmalıdır. Hakkında yeterince işlem yapılamayan veya bilgi toplanamayan örneklerin araştırmaya dâhil edilip edilmeyeceğine burada karar verilmelidir. Dikkate alınmayan örneklerin veya verilerin araştırma dışında tutulması, araştırmayla ilgili bütün verileri etkileyebileceği için bu durumun bölümün başlangıcında tartışılması daha uygundur.

Araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere yorum getirecek şekilde nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği bu kısımda açıklanır. Ayrıca toplanan verilerin değişkenlerine göre kullanılan istatistiki teknikler, kullanım amacı ve probleme nasıl çözüm sağlayacağı veya kullanılan ölçeklerin türleri hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir. Araştırmada ele alınan probleme uygun çözüm yollarının bulunması; veri analizi tekniklerinin alt problemlere, verilerin doğasına, istatistik tekniklerinin varsayımlara uygun olmasına bağlıdır. Bu kısımda toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edileceği, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında

yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. bilgilere yer verilir. Ayrıca verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler, verilerden elde edilen ölçümlerin doğasına uygun olmalıdır. Örneğin; cinsiyet ile öğrenim görülen bölüm arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, bu iki değişkenin süreksiz ve kategorik olması nedeniyle kay-kare tekniğinin kullanılacağı açıklanmalıdır.

Elde edilen verilerin hangi sınıflandırmalar/kodlamalar doğrultusunda işlendiği açıklanmalıdır. Bu sınıflandırmalar, araştırma probleminin amaçlarına uygun olarak yapılmalı ve toplanan verilerin/bilgilerin başkaları tarafından da anlaşılabilmesi, gerektiğinde aynı yollarla elde edilmiş başka verilerle karşılaştırılabilmesi için verilerin analizinde kullanılan yöntemler ve amaçları açıklanmalıdır. Verilerin çözümlenmesinde istatistik yöntemler kullanılması durumunda yapılan istatistiklerin açıklamalarına yer verilmelidir.

3. ARKA BÖLÜM

3.1. KAYNAKÇA

3.1.1. Alıntılar (Aktarmalar) ve Kaynak Gösterme

Tez önerilerinde, özellikle problemin tanımlanması, araştırma yönteminin belirlenmesi ve bulguların yorumlanması aşamalarında geniş bir literatür taraması yapılır. Bu taramalarda, diğer araştırmacı ve düşünürlerin yaptıklarından yararlanılır. Tezlerde yapılan aktarmalarda, araştırmacı neyi, nereden ve nasıl aldığını belirtmek zorundadır. Kuralına uygun yapılmayan aktarmalar fark edildiğinde, **tez önerisinin reddine** yol açar.

Doğrudan aktarmalarda alıntı, ana düşünce, biçim ve içerik yönünden değiştirilmeden tezde yer alır. Üç satır ve daha kısa olan alıntılar tırnak işaretleri içinde ve normal satır aralıklarıyla yazılır. Üç satırdan daha uzun alıntılar, az yer tutması ve ilk bakışta bunun bir aktarma olduğunun anlaşılabilmesi için, sıkıştırılmış paragraf şeklinde verilir. Bu amaçla, tüm paragraf soldan satır başı hizasından bloklanıp küçük puntolarla yazılır.

Örneğin;

Bilim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmenin gerçekleşmesinde etkin araçlar olarak belirmektedir. Bilimsel ve teknolojik araştırmaların üretim ve karar verme mekanizmalarına olan etkileri özellikle gelişmiş ülkelerde hemen her alanda kendini belli etmektedir. Oysa, az gelişmiş ülkelerde bu ilişkiyi fark etmek bile zordur (DPT, 1973: 685)

Aynen aktarılan parçadan bazı cümle ya da söz öbeklerinin çıkarılması hâlinde, çıkarmanın yapıldığı yere konan üç nokta (...); çıkarma cümle sonuna gelmişse, dört nokta kullanılır (....). Bunlardan üçü yapılan çıkarmayı, biri de cümlelerin bitişini simgeler.

Örneğin;

“Planda, araştırma ile ilgili çalışmalarda önce yurdumuzda her alanda araştırma çalışmalarının bugünkü durumu incelenmiş ve buna bağlı ... araştırmaya ... verilecek yön tayin edilmiştir (DPT, 1963: 463).

Doğrudan aktarmalarda, alıntının farklı şekilde alınmasını gerektiren iki özel durum vardır. Birincisi, alıntı yazarın kendi başlattığı bir cümleyi tamamlayarak sürüyorsa (yazarın cümlesi içine alınıyorsa) özel adlar dışında, her zaman küçük harfle başlar; ikincisi, alıntı cümle yazarın kendi anlatımıyla sürdürülmüşse, alıntı sonundaki asıl nokta kalkar. Örneğin; “hayatta en hakiki mürşit ilimdir” alıntısında hem başlık küçük harfle başlamış hem de özdeyişin sonundaki nokta konulmamıştır. Tırnak içinde yapılan doğrudan aktarmalarda alıntılar bir cümle değerinde ise, ilk kelimenin baş harfi büyük olur ve sonuna uygun noktalama işareti konur. Örnek: Atatürk, bilimden bahsederken “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” diyor.

Ana düşünce değişmeksizin, özgün biçim ve içeriğe uyma zorunluluğu olmadan, yazarın kendi anlatımıyla yapılan bilgi aktarmalarına “dolaylı aktarma” denir. Burada önemli olan alıntının, anlam kayması olmadan, tez ile serbestçe bütünleştirilmesidir. Dolaylı aktarmalarda, tırnak işaretleri ya da sıkıştırılmış paragraf gibi, herhangi özel bir işaret ve biçim kullanılmaz.

Doğrudan ve dolaylı her türlü aktarmada, kaynak gösterilmesi **zorunludur**. Kaynak gösterme işi, her aktarmanın nereden yapıldığını ayrı ayrı gösterecek şekilde anında yapılır ve bu kaynaklar ayrıca kaynakçada verilir.

Alıntı Örnekleri:

Alıntı 40 kelimedenden az ise cümle çift tırnak içinde belirtilmelidir.

“Kendi alanlarında ve öğretim sürecinde tam anlamıyla yeterli öğretmenler olmaksızın eğitimsel ve endüstriyel öğretim programı tam olarak başarılı olamaz” (Miller ve Miller, 2002, s.1).

Eğitimi çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Örneğin, Ertürk (1998, s.12) eğitimi, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklik meydana getirme süreci” olarak tanımlamaktadır.

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklik meydana getirme sürecidir. Kültürlemenin belli bir çeşidi olduğunu söylediğimiz

eğitim, yani kasıtlı kültürlenme ile kasıtsız kültürlenme bir arada ve birbirini etkileyerek vuku bulmaktadır” (Ertürk, 1998, s.12-13).

Alıntı 40 ya da daha fazla kelimeyi içeriyor ise tırnak içinde değil, normal makaledeki yazıdan ayırmak için, blok formatında her satır soldan ve sağdan 1,5 cm içeriden girinti (indented) olacak şekilde, tek satır aralığı ve 11 punto boyutunda yazılmalıdır.

Öz değerlendirme tek bir kavram değildir. Öğretmenin kendi öğretimini iyileştirmek amacıyla kendi gelişimine ilişkin pek çok farklı kanaat oluşturma biçimlerini kapsayan pek çok ögeden oluşan bir bütündür. Öz değerlendirme, kişisel gelişim için son derece güçlü bir mekanizmadır çünkü özdeğerlendirme yapan öğretmen genellikle kendini geliştirmeye güdülenmiştir. Öz değerlendirmenin en önemli yararı öğretmenin kendi zayıf ve güçlü yanları üzerinde düşünmesinden kaynaklanan yüksek öğretimsel iyileşmedir. (Barber, 1990, s. 218)

3.1.2. Kaynakça Sayfası

Kaynakça araştırılan konuya ilişkin tüm yayınların, **alfabetik olarak** sıralandığı bir bölümdür. Kaynak türüne göre değişen biçimleri vardır. Her kaynak, yazı alanının sol kenarından başlar ve sağ kenara kadar devam eder. İkinci ve daha sonraki satırlar, sıkışık satır aralıkları ile bir tab içeriden başlar. Kaynaklar arasında birer normal satır aralığı bırakılır. Böylece, her kaynak yazar soyadı ile kolayca fark edilecek şekilde sıralanmış olur. Yazılı bir kaynağın tanıtılmasında üç tür bilgi verilir. Bunlar, sıra ile “yazar adı”, “eser adı” ve “yayın bilgileri (basım sayısı, cilt ve sayı numaraları, yayın yeri, yayınevi ve yayın tarihi)”dir.

Unvan belirten “Prof. Dr.” ve “Müh.” gibi kısaltmalar, tanıtıcı bilgi olarak yazar adı ile birlikte verilmez. Çünkü, okuyucunun dikkati söyleyenden çok söylenene yöneltilmelidir. Aynı bölüm yazarlı kitaplarda, önce yararlanılan bölümün yazarı olmak üzere, bölüm yazarı ve derleyen (editör) birlikte kullanılır. Aynı şekilde, eser bir çeviri ise önce yazarın adı, eser adından sonra da çevirenin adı verilir. Örnek “Kaynakça” sayfası EK- 4’ de yer almaktadır.

Genel Kurallar

1. Makale adı verilirken başlık verme formatına uygun olarak temel isim ve sıfatların ilk harfleri büyük bağlaç ve artikellerin ilk harfleri küçük olacaktır.
2. Bir veya iki yazarlı makaleler metin içinde iki yazarın da soyadı zikredilmek sureti ile verilecektir. Metin içinde verilecek olan referanslarda küçük harf kullanılacaktır. Birden fazla

yazarlı makaleler metin içinde (ilk yazarın soyadı vd., yıl) şeklinde verilecek, ancak kaynakçada tüm yazarların isimleri eksiksiz olarak belirtilecektir.

3. Aynı yazar veya yazarların aynı yıl içinde birden fazla makalesi varsa bunlar (a) ve (b) şeklinde listelenecektir.

4. Kaynak listesinde İngilizce makalelerde son iki yazar arasına “and” Türkçe makalelerde “ve” konulacaktır. Ancak metin içinde verilirken sadece “ve” kullanılacaktır.

5. Baskıda olan makaleler için İngilizcede (in press) Türkçede ise (baskıda) yazılacaktır.

6. Kaynak listesinde dergi adı verilirken kesinlikle kısaltma yapılmayacaktır (Örneğin; Education yerine Edu., Science yerine Sci. veya Journal yerine J.) .

7. Kaynakça gösterimi ile ilgili olarak tez önerisi yazım kılavuzunda belirtilmeyen hususlar konusunda APA yazım kuralları geçerlidir. APA yazım kurallarına

<http://www.apastyle.org> adresinden erişim sağlanabilir.

Örnekler

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Tek Yazar, Tek Çalışma

Yazarın soyadı ve eserin yayımlandığı tarih verilir. Buna ilişkin örnek üç değişik şekilde verilmiştir.

Uyanık (2011) İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuma becerilerini incelediği çalışmada, ...dır.

Türkiye’deki bölgesel eşitsizliklerin incelendiği bir çalışmada, ...dır (Özdemir, 1998).

Bozdemir’in 2010’da yayımlanan çalışmada, fen ve teknoloji öğretiminde kavram haritalarının kullanılması konusunda ....dır.

Son örnekte görüldüğü gibi, metin içinde, cümlede yazar ve yayın yılı belirtiliyor ise, ayrıca parantez içinde yazar ve tarih verilmez.

İki Yazarlı Çalışma

İki yazar varsa, her ikisinin de soyadı verilir. Yöntem, en genel anlamda ..... tanımlanır (Dembo ve Gibson, 1985, s.12).

Uyanık ve Özdemir’e (2011, s.12) göre ..... dır.

Üç, Dört ve Beş Yazarlı Çalışma

Kaynağın ilk geçtiği yerde hepsi verilir. İzleyen yerlerde ise birinci yazarın soyadı verilerek “ve diğerleri” bağlacı konur. William, Johns, Smith, Bruce ve Bradley (1994) ..... buldu. (İlk geçtiği yerde).

William ve diğerleri (1994) tarafından yapılan.....

Altı ya da Daha Fazla Yazarlı Çalışma

Metin içinde ilk belirtildiği yerde, ilk yazarın soyadı verilir, “ve diğerleri” diye devam edilir. Kaynakça listesinde her yazarın soyadı ve ilk adlarının baş harfleri verilir.

Uyanık ve diğerleri (2011).....

Gruplar (yazar olarak)

Grup isimleri yazar gibi ele alınır (kurum, dernek, hükûmet kuruluşları ve çalışma grupları). Genellikle metin içinde her geçtikleri yerde yazılırlar. Bazı grup yazarlarının ismi ilk geçtiği yerde açıkça yazılır ve sonra kısaltılarak kullanılır. Bir grup yazarın isminin kısaltılmasına karar verirken, şu genel kurallar kullanılır:

Kısaltmalar, okuyucu için yeterince bilgi verecek şekilde olmalıdır ve kaynakçaya da hiçbir güçlük olmadan yerleştirilebilmelidir. İsim uzunsa ve eğer kısaltması kolaylıkla okunabilir ve biliniyor ise, ikinci ya da daha sonra geçtiği bir yerde kısaltma kullanılır. Eğer isim kısa ise veya kısaltma anlaşılmıyorsa, her geçtiği yerde açık adını yazmak daha yararlıdır.

Metin içinde ilk gösterme:

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1991).

Daha sonraki göstermeler:

(MEB, 1991).

Aynı Soyadlı Yazarlar

Eğer kaynakça/kaynaklar listesinde iki veya daha fazla aynı soyadı olan yazar varsa, metin içinde ilk adları da verilerek kullanılır. Hatta yayın yılları farklı olsa bile böyle kullanılması gerekir.

N. Özdemir (1985) ve M. Özdemir (1990) tarafından yapılan çalışmalarda.....

Aynı Parantez İçinde İki veya Daha Çok Çalışma

Yayın yılına göre sıralanarak, aynı yazarların iki ya da daha çok çalışması düzenlenir. Basımda olan çalışma varsa, bu en sona konulur. Önce yazarların soyadları verilir, ardından her bir çalışma için sadece çalışma yılları verilir.

(Köklü ve Büyüköztürk, 1991, 1993).

(Balcı, 1984, 1990, 1993, basımda).

Aynı Yazarın Aynı Yıl Yaptığı Çalışmaları

Yazarın birden fazla çalışmalarını ayırt edebilmek için yılların ardından harfler kullanılır. (Demir, 1990a, 1990b, 1990c; Yılmaz, 1992 basımda-a, 1992 basımda-b)

Yazarları Farklı İki veya Daha Fazla Çalışma

Bu tür çalışmalar aynı parantez içinde, soyadlarına göre alfabetik sıraya dizilerek ve birbirlerinden noktalı virgül ile ayırarak verilir. Örneğin; Çeşitli çalışmalar .... (Başaran, 1984; Bursalıoğlu, 1987; Taymaz, 1984).

Kaynakça Listesinde Kaynak Gösterme

Bir çalışmanın sonunda yer alan kaynakça listesi, çalışmayı belgeler ve her bir kaynağın yeniden bulunması ve tanımlanması için gerekli bilgiyi sağlar. Yazarlar, anlaşılır bir biçimde referansları seçmeli ve bu liste sadece çalışmanın araştırılması ve hazırlanmasında kullanılan kaynakları kapsamalıdır. Kaynaklar, kaynakça listesinde yazar soyadına göre alfabetik olarak dizilir. Kitap, dergi ve tez isimleri *italik* olarak yazılmalıdır. Kaynak bilgileri sayfa başından başlatılır. Bir satıra sığmayan kaynak gösterimlerinde, ikinci satır bir tab (4-7 karakter) içerden başlatılır.

Sürelili Yayına İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Tarih). Makalenin adı. *Derginin Adı. Cilt(sayı)*. Sayfa No. Dergi adı dışında derginin cilt numarası da *italik* ya da koyu yazılır. Yılda bir sayıdan fazla yayınlanan dergilerde cilt sayısı dışında bir de sıra sayısı veriliyorsa, cilt sayısının yanına parantez içinde derginin sayısı yazılır. (Cilt sayısı *italik* yazılacaktır.)

Örnek;

Ulusoy, M. (2009). Boşluk tamamlama testinin okuma düzeyini ve okunabilirliği ölçmede kullanılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 105-126.

Kitaba İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Yıl). *Kitabın adı*. (Baskı sayısı). Yayın Yeri: Yayınevi.

Örnek;

Akyol, H. (2008). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Sürelili Yayın Örnekleri

Tek yazarlı, bir dergide makale

Boz, H. (2001). Kitle iletişim araçları ve suskunluk sarmalı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1-2), 41-48.

Bekerian, D. A. (1993). In search of the typical eyewitness. *American Psychologist*, 48(5), 574-576.

Bir Dergide Üç ya da Dört Yazarlı Makale

Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakos, E. D., and White, L. A. (1993, May). The people in organization. *Organizational Management*, 41, 21-30.

Altı ya da Daha Çok Yazarlı, Bir Dergide Makale

Kahraman R. C., Borman, C., Hanımgil, M., Özler, H., Perçin, D., ve Sergen, L. (1993).

Kroner kalp rahatsızlığının belirlenmesinde rol oynayan faktörler. *Sağlık Psikolojisi*, 12(2), 301-307.

Baskıda Olan Makale

Zekeriya, M., ve Kermenek, S. C. (Baskıda). Suçlu davranışların kalıtsal kökenleri kar mıdır? *Çocuk Psikolojisi*, 17, 24-31.

Yazarsız, Günlük Gazetede Makale

New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure. (1993, July 15). *The Washington Post*, p. A12.

Sağlıklı Yağ Reçetesi. (4 Nisan 1993). *Hürriyet*, s.15.

- Yazarsız çalışmalar, çalışmanın adının ilk kelimesine göre kaynakça listesine girer.
- Metin içinde kaynak göstermede ise, kısa bir başlık parantez içinde verilir (New Drug, 1993).
- Sayfa numaralarından önce İngilizce ise, p., Türkçe ise s. kullanılabilir ya da bu semboller kullanılmadan sadece sayfa numarası verilebilir.

Abstract

Woolf, N. J., Young, S.L., Fanselow, M.S., and Butcher, L.L. (1991). Alteration in cortex by pavlovian conditioning. *Society for Neuroscience Abstracts*, 17, 480.

-Eğer süreli yayının adı “abstracts” kelimesini içermezse, abstract adı ile nokta arasına, köşeli parantez içinde, [abstract] yerleştirilir.

Yıllık Olarak Yayımlanan Süreli Yayın

Fiske, S.T. (1993). Social cognition and social perception. *Annual Review of Psychology*, 44, 155-194.

Dindar, H., Taneri, A. (2011). Meb’in 1968, 1992, 2000 ve 2004 yıllarında geliştirdiği fen programlarının amaç, kavram ve etkinlik yönünden karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 363-378.

Bir Dergide Çeviri Makale

Bruce, T. (1994). Çocukların yaşamında oyunun rolü (çev. A. F. Altınoğlu). *Eğitim ve Bilim*, 18(92), 64-69. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1970)

- Makale hangi dile çevrildi ise, makale adı o dilde verilir.
- Çevirenin adı, örnekte gösterildiği gibi makalenin isminin ardından parantez içinde verilir.

Çevirilerden yapılan alıntılar, metin içinde gösterilirken yazarın soyadından sonra, sırasıyla orijinal tarih ve çeviri tarihi verilir. Örnek:

Bruce’e (1970/1994) göre ..... dır.

Kurumun Yazarı ve Yayımcısı Olduğu Kitap

Australian Bureau of Statistics. (1991). *Estimated resident population by age and sex in statistical local areas*. New South Wales, June 1990 (No.3209.1). Canberra, Australian Capital Territory: Author.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2005). *Ekonomik ve sosyal göstergeler (1950–2004)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Bir Editör (veya editörler) Tarafından Hazırlanmış Kitap

Sayılan, F. ve Yıldız, A. (Editörler). (2006). *Yaşam boyu öğrenme*, Ankara: AÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Pegem A Yayıncılık.

Ansiklopedi veya Sözlük

Türk Dil Kurumu. (1969). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.

Sadie, S. (Ed). (1980). *The New Grove dictionary of music and musicians*. (6th ed. Vols. 1-20). London: Macmillan.

Editörler Tarafından Yayına Hazırlanmış Bir Kitapta Bir Makale ya da Bölüm

Bjork, R.A. (1989). An adaptive mechanism in human memory. In H. L. Roediger and F. I. M. Craik (Eds.), *Varieties of memory and consciousness* (pp.309-330). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Gülmez, M. (2006). Kesintisiz insan hakları öğretimi ve eğitimi., F. Sayılan ve A. Yıldız. (Editörler). *Yaşam boyu öğrenme*. İkinci Baskı. Ankara. Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Pegem A Yayıncılık, ss. 84-105.

- Önce makalenin ya da bölümün yazarı verilir.
- Henüz baskıda olan eserler için, yayın yılı yerine “baskıda” (in press) yazılır.
- Editör varsa editörden önce, yoksa kitabın adından önce “In” kelimesi yazılır (İngilizce bir eser için).

Bir Sempozyumda Sunulan Yayımlanmamış Bir Çalışma

Johnson, R. S. (1991, January). *Early data on trauma symptom*. Paper presented at the First International Congress of Medicine, San Diego, CA.

Köklü, N. (1996, 25-27 Kasım). *Üniversite öğrencilerinin istatistik kaygı puanlarına etki eden faktörler*. Devlet İstatistik Enstitüsü Araştırma Sempozyumunda sunuldu, Ankara.

Doktora ya da Yüksek Lisans Tezleri

Yayımlanmamış Doktora Tezi

Öztürk, S. (2004). *Türkiye’de üniversite özerkliğinin mali, akademik ve yönetsel boyutlarıyla kamu ve vakıf üniversiteleri için betimlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Almedia, D. M. (1990). *Fathers’ participation in family work*. Unpublished master’s thesis, University of Victoria, Canada.

Taneri, A. (2011). *İlköğretim kurumlarında etik liderlik ile örgüt sağlığı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şehir adının verilmesi yeterli olmakla birlikte tez başka bir ülkede yapılmış ise ve şehir yaygın olarak tanınmıyor ise, ayrıca ülke adı verilebilir.

İnternet Ortamından (Web Sayfalarından) Elde Edilen Bilgiler İçin Kaynakça Listesi Hazırlama

Yazarı ve Yayımlandığı Dergisi Belli Olan Bir Makale

Beach, D. (December, 2003). A problem of validity in education research. *Qualitative Inquiry*, Vol. 9; 859 -873. Web: <http://qix.sagepub.com/cgi/reprint/9/6/859> adresinden 8 Ocak 2007’de alınmıştır.

Yazarı Belli Olmayan Ancak Yayımlandığı Dergisi Belli Olan Bir Makale

From character to personality. (1999, Dec). *APA Monitor*, 30 (11). Web: <http://www.apa.org/monitor/dec99/ss9.html> 22 Ağustos 2000’de alınmıştır.

Öz (Abstract)

Rosenthal, R. (1995). State of New Jersey v. Margaret Kelly Michaels: An overview [Abstract]. *Psychology, Public Policy, and Law*, 1, 247–271. Web: <http://www.apa.org/journals/ab1.html> 25 Ocak 1996’da alınmıştır.

GENEL BİÇİM VE YAZIM PLANI

Kâğıt Boyutları ve Ağırlığı

Tez önerileri birinci hamur, 21x29.7 boyutlarındaki A4 kâğıda basılmalıdır.

Sayfa Düzeni, Sayfa Numarası ve Yazı Biçimi

Sayfanın sol kenarından 3,5 cm, üst, alt ve sağ kenarından ise 2.50 cm boşluk bırakılmalıdır (EK-1). Dipnotlar dâhil tüm yazılanlar bu sınırlar içinde yazılmalıdır Dış kapakta sayfa numarası gösterilmez. Tez önerisini metin kısmında ise sayfa numaraları (1,2,3, ... gibi), yazı alanının sağ üst köşesine ve yazı alanının 2 cm üstüne yazılır. Tez önerisi, normal satır aralığında (1,5 satır), Times New Roman karakterinde ve 12 punto ile

yazılmalıdır. Ancak, üç satırdan uzun doğrudan aktarmalar, dipnotlar ve kaynakça için ya 1 satır aralığı kullanılır ya da yazının puntosu 12’den 11’e düşürülür. Yeni bir alt başlığa geçişte ise iki satır aralığı boşluk bırakılır. Her paragraf, yazı alanı sol kenarından bir “tab” içeriden başlar.

Başlık Sistemi

Tez önerilerinde yer alan konuları ve aralarındaki hiyerarşik ilişkileri yansıtan ana hatların yazıdan da kolayca çıkartılabilmesi gerekir. Bu nedenle, bölüm ve alt bölümleri temsilde kullanılan başlık türünün yazı alanına yerleştirilmesi ve başlarına a, b, c gibi küçük harf verilmesi özel bir önem taşır.

Bölüm Başlıkları

Tezde ana bölüm başlıkları yazı alanının üstünden üç normal satır aralığı aşağıdan, ortada, büyük harflerle ve koyu puntolarla verilir. Bölüm numarası ile bölüm adı arasında bir normal satır aralığı bulunmalıdır. Bölüm başlığı ile bölümün ilk paragrafı arasında 2 normal satır aralığı boşluk bırakılır. Çizelge ve şekillerden önce ve sonra da 2 normal satır aralığı bırakılır.

Alt Başlıklar

Bölümlerde yer alan alt başlıklar aşağıda görüldüğü gibi üç düzeyde düzenlenebilir:

Düzye

Orta Başlık I

Yan Başlık II

Paragraf başlığı III

Orta başlık, en büyük alt bölüm başlığıdır. Yazı alanı ortalanarak koyu yazılır. Başlık sözcüklerinin başlangıç harfleri büyük, diğerleri küçük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satır başı yapılarak başlar. Orta başlık ile kendinden önceki (varsa) metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

Yan başlık, ikinci büyük alt bölüm başlığıdır. Yazı alanı sol kenarından başlayarak koyu yazılır. Orta başlıkta olduğu gibi, başlık sözcüklerinin başlangıç harfleri büyük, ötekiler küçük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satır başı yapılarak başlar. Yan başlıkla kendinden önceki metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

En küçük alt bölüm başlığı **paragraf başlığı**dır. Satır başından başlayarak koyu yazılır. Başlığın yalnız birinci sözcüğünün başlangıç harfi büyük, ötekiler küçük yazılır. Paragraf başlığı ile kendinden önceki metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır. Paragraf başlığında metne, başlığın hemen bitiminde konulan noktadan sonra devam edilir. Bir bölümde alt bölüm başlıkları sıralı kullanılır. Örneğin; iki alt bölümden oluşan bir bölümde, orta ve yan, yan ve paragraf başlıkları kullanılabilir. Yan başlığı kullanmadan, orta başlık ve paragraf başlıkları birlikte kullanılmaz. Sayfa sonlarına gelen alt bölüm başlıklarından sonra en az bir ya da iki satır bulunmalıdır. Yoksa başlık bir sonraki sayfadan başlatılmalıdır.

Bölüm ve Alt Bölümlerin Numaralandırılması

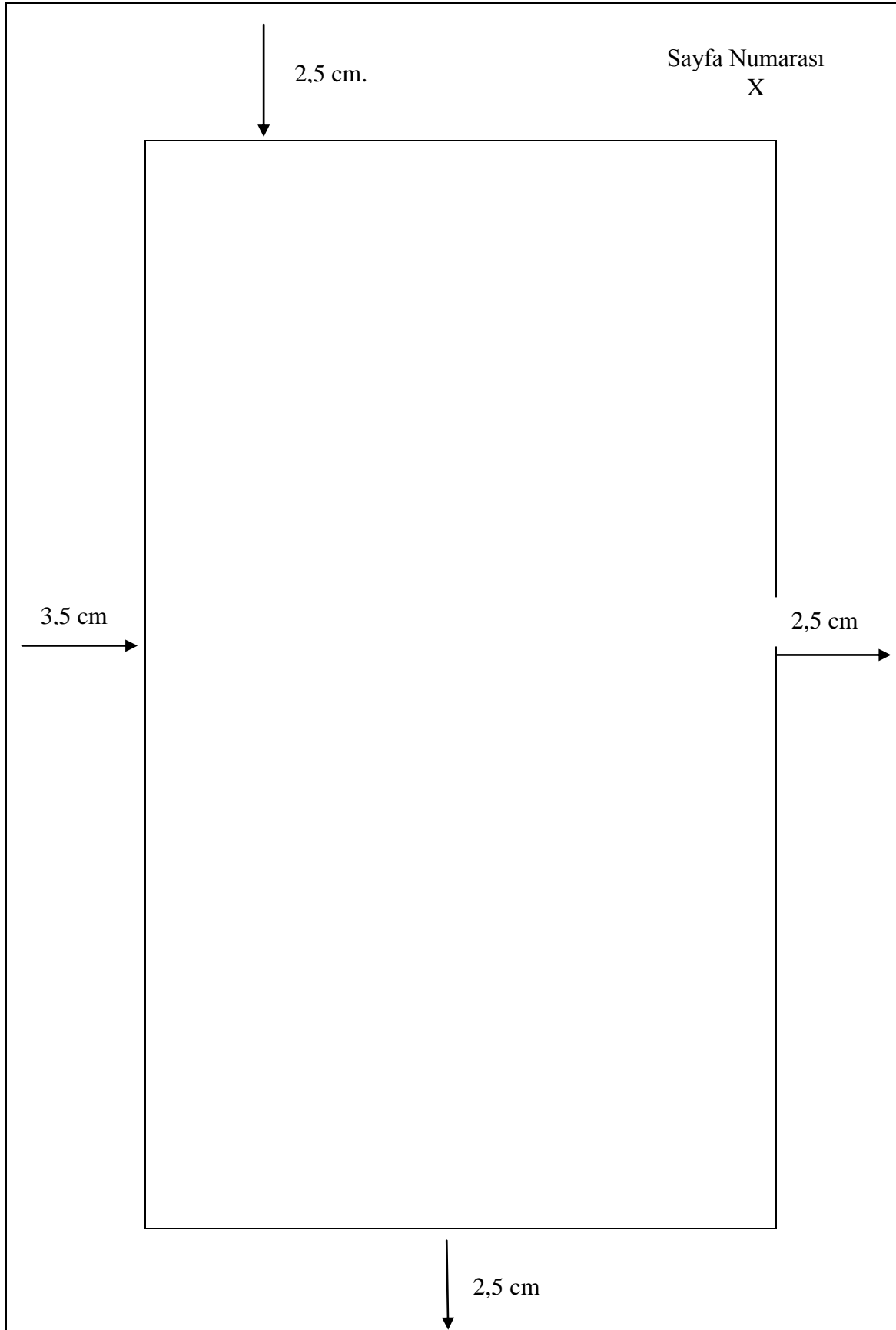
Tez önerilerinde ana bölümler 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ile numaralandırılır. Örneğin; 1. GİRİŞ, 2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR, 3. YÖNTEM, 4. SÜRE ve OLANAKLAR, 5. KAYNAKÇA.

Alt bölümler de a, b, c gibi harflerle belirtilmelidir. Örneğin; a. Problem Durumu, b. Araştırmanın Amacı, c. Araştırmanın Önemi, ç. Varsayımlar, d. Sınırlılıklar, e. Tanımlar.

Dış Kapak

Dış kapakta standartlaşmayı sağlamak için kapak yazıları bilgisayar ile yazılmalıdır. Dış kapakta, EK-2’de verilen örnekte görüldüğü gibi, kurum (Üniversite/Enstitü, Ana Bilim Dalı) adı, tezin adı, tezin hangi düzeyde olduğu (yüksek lisans/doktora), tezi hazırlayanın adı-soyadı, danışmanın adı-soyadı ve şehir adı-tarih yer alır. Dış kapakta yer alan yazılardan kurum adları, tezin adı ve düzeyi 14 punto büyük harflerle; tezi hazırlayanın adı-soyadı ile şehir adı-tarih, 12 punto küçük harflerle yazılır.

Tez önerilerinde, “YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ” yerine “YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÖNERİSİ” yazılmalıdır.

EK- 1. YAZI ALANI ÖLÇÜLERİ

EK-2. DIŞ KAPAK ÖRNEĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

PROJE TABANLI ÖĞRENMENİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF FEN VE
TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK
BAŞARILARINA VE ÖĞRENMENİN KALICILIĞINA ETKİSİ

DOKTORA TEZ ÖNERİSİ

Hazırlayan
Gökhan UYANIK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil DİNDAR

Ankara
Ocak, 2012

EK-3 İÇİNDEKİLER SAYFASI ÖRNEĞİ**İÇİNDEKİLER**

Sayfa No

1. GİRİŞ.....	
a. Problem.....	
b. Araştırmanın Amacı.....	
c. Araştırmanın Önemi.....	
ç. Varsayımlar.....	
d. Sınırlılıklar.....	
e. Tanımlar.....	
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	
3. YÖNTEM.....	
a. Araştırmanın Modeli.....	
b. Evren ve Örneklem.....	
c. Verilerin Toplanması.....	
ç. Verilerin Analizi.....	
4. SÜRE ve OLANAKLAR.....	
a. Zamanlama.....	
b. Maddi Kaynaklar.....	
5. KAYNAKÇA.....	

NOT: İçindekiler sayfasındaki ANA BAŞLIKLAR yukarıdaki gibi 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde numaralandırılacaktır. Alt Başlıklar ise yukarıdaki gibi a, b, c, ç, d şeklinde küçük harflerle belirtilecektir.

EK-4 KAYNAKÇA ÖRNEĞİ

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2007). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. (Yeni Programa Uygun 6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bazerman, W. (2000). *Reading skills handbook*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dupuis, M. M. (1980). The cloze procedure as a predictor of comprehension in literature. *Journal of Education Research*, 74(1), 27-33.
- Greene, B. B. Jr. (2001). Testing reading comprehension of theoretical discourse with cloze. *Journal of Research in Reading*, 24(1), 82-98.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Loangsitongsoog, S. (1983). *A comparison of sixth grade Thai and American students on two forms of the cloze procedure: Regular cloze, Synonymic cloze*. Unpublished Doctoral Dissertation, The Florida State University, USA.
- Reutzel, D. R., Smith, J., and Fawson, P. (2005). An evaluation of two approaches for teaching reading comprehension strategies in primary years using science information texts. *Early Childhood Research Quarterly*, 20(3), 276-305.
- Susar Kırmızı, F., Arslan, D., Doğan, B., Deliveli, K., Yaylı, D. ve Akkaya, N. (2008). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uyanık, G. (2011). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin boşluk tamamlama tekniğiyle belirlenen okuma seviyeleri ile okuduğunu anlama düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. (2008). Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 131-139.

NOT: Tezlerin, kitapların, dergi isimlerinin ve dergilerin cilt numaralarının yukarıdaki örneklerdeki gibi *italik* yazılması gerekmektedir.